

ПРАЦАВАЦЬ І НЕ НАРАКАЦЬ

Незалежна ад змаганьня за мову ў адміністрацыі й асьветных установах, неабходным ёсьць вясці працу й сярод грамадства, уключаючы й дзяцей ад 5-ці гадоў. Да гэтае працы прыступіла Таварыства Беларускай Мовы з ейным воганам "Наша слова". Адною з галаўнейшых мэтаў Таварыства ёсьць навучаньне беларускай мовы й падняцьце сьведамасьці беларускага грамадства. "Наша слова" павінна прыдзяліць, настала, прынамся 2-ве старонкі для дзяцей ад 5 да 7 год і ад 8 да 13 год, дзе даваліся-б лекцыі беларускай мовы й беларусазнаўства. У прэсе узгадавальна-характару старацца унікаць доўгіх філязофскіх артыкулаў, але затое даваць больш матэрыялаў канкрэтнага ўжытку, для маладога пакаленьня й дзяцей. Такую самую мэту й працу маюць перад сабою й гурткі ТБМ: навучаньне мовы й засноўваньне курсаў беларусаведы. Ёсьць цэлыя сотні розных спосабаў працы ў кірунку адраджэньня мовы. Іншым спосабам ёсьць, напрыклад, хоцьбы й распаўсюджваньне бюлетэня "Наша слова", які мусіць завітаць у самае найменшае аселішча.

Нам трэба мець на увазе, што, самыя сьцьвярдзэньні фактаў абьякавасьці, нясьведамасьці, беспамяцтва й г. д. анічуць не паправяць існуючую сытуацыю. Тут патрэбная мазольная праца без нараканьняў і цвёрдая вера ў самых сябе й працу.

АДВЕДАЎ МЕНСК

У месяцы чэрвені, у часе майго падарожжа па Беларусі, куды езьдзіў з Айцом Надсонам, я меў нагоду быць госьцем у Спадарства Міцкевічаў у Менску. Нас вельмі гасьцінна прыймала унучка Я. Коласа - Марыя й яе Дзядзька Міцкевіч. Там я меў нагоду спаткацца з пісьменьнікам Брылем.

Вечар прайходзіў надзвычайна прыемна ў вясёлай атмасфэры. Сьпявалі беларускія песьні й слухалі дэклімацыі вершаў Сп. Брыля й Дзядзькі Міцкевіча. Вельмі шкада, што ня змог пабачыць Музея Я. Коласа, бо гэта была нядзеля й музей быў зачынены.

М. Баяроўскі

У Нью Джэрскім Аддзеле БАЗА

Аддел Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня ў Нью Джэрзы з сялібай у Гайлянд Парку / 9 Рывэр Рд / добра наладзіў арганізацыйную й нацыянальна - грамадскую дзейнасьць. Тут адбываюцца розныя імпрэзы й надалей ёсьць добрая пэрспэктыва царкоўна-грамадзкай дзейнасьці беларускіх арганізацыяў У нью Джэрзы.

У апошнюю пятніцу кажнага месяца Аддзел ладзіць у залі Царквы Жыровіцкай Божай Маці ў Гайлянд Парку ад гадзіны 6-ай да 8-ай вечара інфармацыйныя й культурна-асьветныя зборкі. Наступная зборка будзе 30-га жнівеня г.г.

25-га жнівеня сёлета Аддзел БАЗА разам з Задзіночаньнем Беларуска-Амэрыканскіх Вэтэранаў ладзіць пікнік. На сяброўскія зборкі й пікнік усіх ветліва запрашае,

Управа Аддзелу БАЗА
ў Нью Джэрзы

ПАСЕДЖАНЬНЕ УПРАВЫ АДДЗЕЛУ БАЗА Ў НЬЮ ЁОРКУ

. 3-га жнівеня у Фундацыі П. Крэчэўскага адбылося паседжаньне управы. У парадак разгляду спраў пастаўлена: 1. Інфармацыя 2. Вылучэньне дэлегатаў на 24 Кангрэс БАЗА 3. Бюлетэнь 4. Дзейнасьць у нутры.

У ходзе дыскусіяў, пасля вылучэньня дэлегатаў, сябра Эмігідзіюш Рыжы прапанаваў дапамогу для ансамблю "Васілька", каб ён мог працягваць дзейнасьць і надалей. Справа гэтая будзе яшчэ разглядацца.

Змест апошняга нумару інфармацыйнага бюлетэню

Бурныя падзеі красавіка 1991 г. у Беларусі ды наведаньне ЗША і Канады прадстаўнікамі беларускае палітычнае апазіцыі прычынілася да некаторага спазьнення гэтага нумару, а таксама да яго «рэкорднай» абшырнасці (24 бачыны).

Рубрыка «Падзеі» апісвае перш за ўсё страйкавую кампанію красавіка г. г. у Беларусі. Апрача таго бюлетэнь апісвае прабег 2-ога Зьезду БНФ, сьвяткаваньні 25-га сакавіка ў Менску, падзеі ў Гомельшчыне ды іншыя куткох Беларусі. Пададзеная цікавая інфармацыя аб гісторыі незалежнага рабочага руху на Беларусі, які ў красавіку кіраваў усебеларускай страйкавай акцыяй. На 3-й бачыне бюлетэню знойдзеце здымак страйкуючых масаў у Менску.

У рубрыцы «Думкі й Назіраньні» зьмешчаны абшырны артыкул Джоу Прайса (галоўнага рэдактара) пад назовам «Палажэньне ў Беларусі: барацьба пачынаецца.» Зьмест яго ў вялікай меры аснованы на інтэрв'ю рэдактара БР із кіраўніцтвам беларускае палітычнае апазіцыі: Зянонам Пазьняком, Уладзімерам Заблоцкім і Лявонам Баршчэўскім. У артыкуле закранаюцца наступныя тэмы: вынікі сакавіковага рэфэрэндуму й іхнае значаньне; дэталнае апісаньне страйкавых падзеяў; ацэнка гэтых падзеяў у Заходняй прэсе; ацэнка іх палітычнай апазіцыяй на Беларусі; шуканьне дапамогі за мяжою; чаго можна спадзявацца далей?

У рубрыцы «Тэмы» (Features) зьмешчаны артыкул А. Турэвіча, «Беларусь - ейны урад і апазіцыя.» Тут знойдзем матар'ял даведачнага характару пра сьняньнішні урад БССР, ролю камуністычнае партыі, дачыненні між БССР і «Цэнтрам», дзейнасьць Вярхоўнага Савету БССР, а таксама дзейнасьць і пагляды палітычнае апазіцыі на Беларусі.

Адмысловая рубрыка «Спадчына Чарнобыля» зьмяшчае шмат вытрымак із прэсы, пераважна ў Вольным Сьвеце. Пададзеная цікавая інфармацыя аб супольнай беларуска-амэрыканскай карпарацыі, якая рыхтуецца будаваць жыллё для перасяленцаў із чарнобыльскай зоны. У канцы падсумаваная дзейнасьць і розныя новыя праекты амэрыканскай царкоўнай арганізацыі СІТНОРЕ, аснаўная мэта якое — дапамога беларускім дзецям — ахвярам Чарнобыля.

Новая рубрыка «Форум Беларусі» зьмяшчае цікавы матар'ял зь беларускай прэсы — афіцыйнай і незалежнай. Гэтым разам пададзены аналіз сьняньнішняга эканамічнага патэнцыялу Беларусі, пад назовам «Каму выгадна заставацца ў Саюзе?», а таксама вытрымкі з прывітальнае прамовы Васіля Быкава на 2-ім Зьездзе БНФ.

Артыкул Я. Крэўскага ў рубрыцы «Фрагмэнты зь беларускай гісторыі» насвятляе «аснаўную тэму беларускае гісторыі — значаньне й паходжаньне Літвы.» Аўтар робіць рэцэнзію артыкулу менскага гісторыка Г. Сагановіча, «Літва — Мая Айчына,» які быў зьмешчаны ў часопісе «Наша Слова.» Тут пададзеныя шматлікія довады беларускага характару Вялікага Княства Літоўскага, культурныя, палітычныя, моўныя і г. д. Працяг артыкулу будзе ў наступным нумары бюлетэню й зьверне галоўную увагу на гістарычныя адкрыцьці ведамага беларускага гісторыка, Міколы Ермаловіча. Яны насвятляюць прауду пра пачаткі гістарычнае Літвы.

Папулярная рубрыка «Агляд Прэсы» (Media Watch) гэтым разам вельмі абшырная. Саюзны рэфэрэндум, ды цікавыя дэталі з красавіковай страйкавай кампаніі былі пададзеныя ў розных амэрыканскіх, ангельскіх ды канадзкіх газетах.

У рубрыцы «Беларусы За Мяжою» дэтална апісана падарожжа, дзейнасьць і асягненьні беларускага апазіцыйнага кіраўніцтва (народных дэпутатаў Пазьняка, Баршчэўскага й Заблоцкага) падчас іхнае нядаўнае візыты Паўночнае Амэрыкі. Успомненыя сьвяткаваньні 25-га сакавіка ў Амэрыцы, Канадзе, Аўстраліі й Польшчы.

У канцы апісанья звароты рэдакцыі бюлетэню да амэрыканскіх палітычных дзейнікаў й намаганьні ў наступных справах: наладжаньне беспасярэдняй дапамогі Беларусі, дапамогі ахвярам Чарнобыля, ды наладжаньне беспасярэдняга лётніцкага спалучэньня між ЗША й Менскам.

За прысьлятаньне запэмак, выразак і інфармацыяў шчыра дзякуём нас-тупным чытачом: М. Раецкаму, А. Маркевічу, Ю. Станкевічу, Вандзе Махнач, Др. Раісе Жук-Грышкевіч, М. Багроўскаму, М. Тулейку а Др. Б. Грабінскаму за шчодрую грашовую падтрымку нашага Адапту.

УПЛАТЫ ў АДПЭЛ: Літвія Банкі-601.30 дол., М. Тулейка-601.10, Ірэна Гайдзель-601.25, Др. Б. Грабінскі-601.20 і скл.20, Ванда Махнач-601.20, М. Раецкі-601.20 аўстр., М. Грабень-601.10, Р. Завістовіч-601.10 даляраў.

ПАЛОМНІЦТВА ДА БЕЛАРУСКАГА КРЫЖА

у прошы ў Martyr's Shrine ў Мідлянд у Канадзе адбудзецца:

у нядзелю, 1-га верасьня, 1991 году.

СУРОДЗІЧЫ БЕЛАРУСЫ Й ПРЫЦЕЛІ!

Каб адзначыць 1000 год хрысьціянства ў Беларусі, у 1988 годзе Беларусы за мяжой пабудавалі ў прошы «Мартырс Шрайн» у Мідлянд у Канадзе, БЕЛАРУСКІ ПАМЯТНЫ КРЫЖ. Урачыстасьць асьвячэньня яго адбылася ў часе 18-ай Сустрэчы Беларусаў Паўночнае Амэрыкі, у Таронта, 5-га верасьня 1988 году.

І гэтак на канадзкім зямлі, эдалёк ад роднай Беларусі, мы маем свой «шрайн», сваё сьвятое мейсца, да якога што год прыходзім у паломніцтве, прыгнуць перад нашым Крыжам калені, і маліць расьпятага на ім Хрыста аб Божую ласку для нас, для нашага шматпакутнага беларускага народу, для нашай Маці-Беларусі

Сялетнім паломніцтвам, якое адбудзецца:

У нядзелю, 1-га верасьня, 1991 году

**мы адзначаем трэйція ўгодкі асьвячэньня
БЕЛАРУСКАГА ПАМЯТНАГА КРЫЖА.**

1. Пачатак сьв. Літургіі - 10:00 эраніцы - служаць яе: а. Аляксандар Надсон, Апостальскі Візытатар для Беларусаў і а. Язэп Сыру з Чыкага.
2. Працэсія да беларускага Крыжа
3. Малібен ля Крыжа
4. Палыдзень (пікнік) пад адкрытым небам.

Усіх запрашаем ў паломніцтва да нашага Крыжа:

«...Прыйдзіце, верныя, паклонімся жыцьцядайнаму Крыжу...
Прыйдзіце, ўсе народы зямлі, каб песнямі ўславіць крыж Гасподні...
Сьняньня мы, хрысьціяне, са страхам цалуем цябе, славім да цябе прыбітага Бога, кажучы: «Госпадэе, што быў прыбіты да крыжа, зьмілуйся над намі, бо Ты добры й чалавекалюбец. Слава Табе, Божа, надзея наша, слава Табе!»

Бэры, 4 жніўня, 1991 году.

АРГАНІЗАЦЫЙНЫ КАМІТЭТ

54 Mary St. Barrie, Ont. L4N 1T1. Tel: (705) 7581

Chernobyl revisited

Children of the radiation zone visit Canada

With his dark hair and sparkling brown eyes, Eduard Budnitsky could embody a familiar Soviet slogan: "Under communism, children are the only privileged class." Instead, the active 11-year-old is a living reproach to the Soviet system. More than five years after the Chernobyl nuclear disaster, the financially troubled Kremlin has barely begun large-scale resettlement of people from the areas of Byelorussia, Ukraine and Russia that were worst hit by radioactive fallout. But in Byelorussia, a volunteer organization is sending healthy but high-risk children from the so-called danger zones for visits abroad. The expressed hope is that if the children eat uncontaminated food, they will strengthen their immune systems and thwart the development of radiation-induced diseases. To that end, Eduard, from the city of Mozyr, and 70 other children are scheduled to begin six-week stays with host families in Canada on July 15. Toronto-bound Eduard, who has been reading up on Canadian attractions, told *Maclean's*: "I am looking forward to seeing SkyDome and its movable roof."

The early-morning explosion of Reactor 4 on April 26, 1986, is still a grim fact of life for many area residents. In Kiev, 158 km south of the Chernobyl power plant, there is widespread concern that polluted water from the crippled reactor's cooling ponds will leach into nearby rivers that supply the Ukrainian capital with drinking water. Kiev was largely spared airborne contamination in 1986 only because the wind was blowing towards the Byelorussian border, 10 km north of the power plant. As a result, Byelorussian authorities estimate that radioactive particles of plutonium, cesium and uranium from the malfunctioning reactor blanketed 40 per cent of their republic's territory, including some of its most productive farmland. That fallout, they add, has exposed 2.5 million of the republic's 10.2 million inhabitants to a vastly increased risk of contracting cancer and other radiation-induced diseases.

In all three republics, in fact, the world's worst nuclear disaster has set off angry opposi-

Sasha Bytskevsky (left), Eduard Budnitsky: a living reproach

tion to a Communist-directed system that made production paramount. Keeping the plant working was the top priority, say veteran employees who still operate two other units near the concrete-encased remains of Reactor 4. Outside a fenced-off depopulated region that extends for 30 km around the plant—the so-called forbidden zone—residents of heavily contaminated areas must now live with the consequences of that policy, aided only by a special state subsidy of 30 rubles, or about one-tenth the average wage, per month. Many Byelorussians, unable to avoid eating crops grown in soil fouled by nuclear fallout, scornfully refer to that stipend as coffin money.

Still, the disaster prompted the formation of a grassroots self-help movement in 1989—the Byelorussian Charitable Fund, Children of Chernobyl. Now, 400 hardcore volunteers, aided at times by thousands of other supporters, mount campaigns to secure better medi-

cal care for radiation-zone inhabitants and to raise funds to send children on foreign vacations. This year alone, the program was able to arrange for up to 10,000 youngsters between the ages of 8 and 12 to visit host families in such countries as Germany, India—and Canada.

Gennady Grushevoy, a republican legislator who is the organization's chairman, has personal knowledge of the continuing threat that the Chernobyl accident poses. His 18-year-old daughter, Marina, now suffers from leukemia,

and son Maxim, 12, is in the first stage of a thyroid disorder that, if untreated, will likely develop into cancer. Grushevoy cites medical studies that estimate at least 60,000 children in Byelorussia share Maxim's plight. Said Grushevoy: "Children who go abroad eat pure food, and they also get a break from the psychological oppression of living in a radioactive zone. It is also cheaper than waiting until they need expensive medical treatment."

But in a country that is chronically short of money, arranging vacations for radiation-zone children can be a problem. Last week, Yuri Pankratz, a linguistics professor who is one of the organization's key troubleshooters, had to contend with a difficult demand by Aeroflot, the Soviet state airline: that the group pay for the children's airfare to Canada in hard currency.

Pankratz managed to win some price concessions, but the reduced sum is still substantial in the Soviet Union. And the organization was unable to finance the trips entirely through donations from Soviet work collectives and unions; the Soviets finally appealed to the Canadian Relief Fund for Chernobyl Victims in

Byelorussia, which is organizing local participation in the visits, to pay for part of the fares. Said Pankratz: "Helping those children should be a top priority in this country, but it is not."

In Canada, about 50 families are planning to host one or two young guests from Byelorussia—they have been studying Russian phrases in preparation. Most live on farms or at summer cottages in the Ottawa area, although some are from Toronto and Iroquois Falls in Northern Ontario. In the fall, another group of about 15 children will visit London, Ont. "Everybody called up," said Joanna Survilla of Hull, Quebec president of the Canadian

Radiation victim: fear

